Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ Віталій СЕРЬОГІН

«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

галузь знань - 08 Право

спеціальність - 081 Право

освітня програма - Право

вид дисципліни - за вибором

факультет - юридичний

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

31 серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Волощенко Ольга Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол № 1 від 28 серпня 2026 року

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Право»

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Право»
кандидат юридичних наук, доцент Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 31 серпня 2026 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – розкрити сутність та особливості правовідносин, що виникають стосовно об’єктів права інтелектуальної власності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення та аналіз правових проблем, формування та обґрунтування правових позицій та застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин – 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
70 год.	138 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів

захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

1.8. Пререквізити: Теорія держави та права. Цивільне право (загальна частина). Цивільне право (особлива частина).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Тема 1. Поняття права інтелектуальної власності.

Поняття та види творчості. Поняття права інтелектуальної власності в об’єктивному розумінні. Поняття права інтелектуальної власності в суб’єктивному розумінні. Основні інститути права інтелектуальної власності. Теорії права інтелектуальної власності. Юридична природа права інтелектуальної власності.

Тема 2. Джерела правового регулювання права інтелектуальної власності.

Поняття та види джерел права інтелектуальної власності. Система джерел права інтелектуальної власності. Конституція як джерело права інтелектуальної власності. Правове регулювання права інтелектуальної власності нормами цивільного законодавства. Спеціальні нормативно-правові акти. Міжнародна система регулювання інтелектуальної власності.

Тема 3. Поняття й види об’єктів права інтелектуальної власності.

Поняття та види об’єктів права інтелектуальної власності. Поняття та види об’єктів авторського права. Поняття та види об’єктів суміжних прав. Поняття та види об’єктів права промислової власності. Поняття та види нетрадиційних об’єктів права інтелектуальної власності.

Тема 4. Поняття та види суб’єктів права інтелектуальної власності.

Творець як суб’єкт права інтелектуальної власності. Види творців: автор, виконавець, винахідник, раціоналізатор. Поняття та види суб’єктивних прав суб’єкта права інтелектуальної власності. Поняття та види особистих немайнових прав. Поняття та види майнових прав.

Тема 5. Авторське право як інститут права інтелектуальної власності.

Історія становлення та розвитку авторського права. Джерела правового

регулювання авторського права. Об'єкти авторського права. Незахищені об'єкти. Виникнення і здійснення авторського права, суб'єкти авторського права. Автори і співавтори. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора. Вільне використання об'єктів авторського права. Поняття та види плагіату. Академічний плагіат. Договірні відношення в авторському праві. Поняття і типи авторських договорів. Поняття і види авторських договорів про передачу твору для використання: видавничий договір, постанов чий договір, сценарний договір тощо. Відповідальність сторін за порушення авторського договору.

Тема 6. Суміжне право як інститут права інтелектуальної власності.

Історія становлення та розвитку суміжних прав. Джерела правового регулювання суміжних прав. Суб'єкти й об'єкти суміжних прав. Виникнення і здійснення суміжних прав. Критерії для надання правової охорони суміжних прав. Права виконавців. Права виробників фонограм. Права організацій мовлення. Обмеження прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.

Тема 7. Право промислової власності як інститут права інтелектуальної власності.

Історія становлення та розвитку патентного права, його система. Джерела патентного права. Об'єкти та суб'єкти патентного права. Поняття охороноздатності об'єктів патентного права. Поняття винаходу й його види. Умови надання правової охорони винаходу. Умови патентоспроможності винаходу і їх характеристики. Характеристика патенту патентовласників. Права та обов'язки патентовласників. Поняття промислового зразка і його видів. Умови надання правової охорони промислового зразка. Умови патентоспроможності промислового зразка і їхньої характеристики. Характеристика патенту і патентовласників. Права та обов'язки власника патенту. Порядок одержання патенту. Поняття корисної моделі. Умови надання правової охорони корисної моделі. Умови патентоспроможності корисної моделі і її характеристика. Характеристика патенту і патентовласників. Права та обов'язки власника патенту. Порядок одержання патенту.

Тема 8. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності.

Поняття та види засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг. Поняття комерційного найменування. Виникнення, користування й припинення права на комерційне найменування. Поняття торгівельної марки. Умови надання правової охорони торгівельної марки. Види торгівельних марок. Види позначень, що не можуть бути визнані торгівельними марками. Характеристика свідоцтва на торгівельну марку. Права й обов'язки власника свідоцтва. Порядок одержання свідоцтва. Припинення дії свідоцтва і визнання його недійсним. Порушення прав власників торгівельної марки. Поняття географічного зазначення. Умови надання правової охорони географічному зазначенню. Види географічних зазначень. Види позначень, що не можуть бути визнані географічними позначеннями. Порядок одержання права на географічне зазначення. Порушення прав власника географічного зазначення.

Тема 9. Способи реалізації виключних майнових прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів, робіт і послуг.

Реалізація прав на торговельну марку. Особливості реалізації прав на географічне зазначення. Порядок одержання права на географічне зазначення. Реалізація прав на засоби індивідуалізації у глобальних мережах

Тема 10. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникових виробів. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Право інтелектуальної власності на сорти рослин, породу тварин. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Поняття комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. Мета і основні способи комерціалізації. Використання об'єктів інтелектуальної власності у власному виробництві. Передача прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Тема 11. Виключні суб'єктивні права на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Виключні особисті немайнові права на сорти рослин, породи тварин. Виключні майнові права на сорти рослин, породи тварин. Способи реалізації виключних майнових прав на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності**.**

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 12. Система договорів щодо розпоряджання майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.

Загальна характеристика та види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Особливості договорів у сфері інтелектуальної власності. Порядок укладання та істотні умови окремих видів договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Форма договорів у сфері інтелектуальної власності. Державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Правове регулювання відносин щодо надання дозволу на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Поняття та види ліцензій.

Тема 13. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності.

Загальні засади комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Види способів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 14. Особливості захисту прав інтелектуальної власності.

Охорона прав інтелектуальної власності та захист права інтелектуальної власності: співвідношення понять. Зміст права на захист: матеріальна та процесуальна складові. Підстави захисту права інтелектуальної власності: порушення права, невизнання права, оспорювання права. Форми захисту права інтелектуальної власності: юрисдикційна та неюрисдикційна. Загальна способи захисту права інтелектуальної власності. Міри захисту та міри відповідальності. Спеціальні способи захисту прав інтелектуальної власності.

Тема 15. Альтернативні способи урегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності.

Поняття альтернативного врегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності. Види альтернативних способів врегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності. Порядок врегулювання конфлікту щодо прав інтелектуальної власності шляхом медіації

Тема 16. Особливі випадки охорони окремих нових об'єктів права інтелектуальної власності.

Охорона прав інтелектуальної власності у сфері виробництва ювелірних прикрас. Охорона прав інтелектуальної власності у сфері ресторанного бізнесу. Охорона прав інтелектуальної власності у сфері реклами.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л.	інд.	с.р		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ І. Загальні положення												
Тема 1. Поняття права інтелектуальної власності.	9	2	2			5	12	1	1			10
Тема 2. Джерела правового регулювання права інтелектуальної власності.	9	2	4			3	12	1	1			10
Тема 3. Поняття й види об'єктів права інтелектуальної власності.	9	2	2			5	11	1				10
Тема 4 Поняття і види суб'єктів права інтелектуальної власності	9	2	4			3	10					10
Тема 5. Авторське право як інститут права інтелектуальної власності.	9	2	2			5	12	1	1			10
Тема 6. Суміжне право як інститут права інтелектуальної власності.	9	2	4			3	10					10
Тема 7. Право промислової власності як інститут права інтелектуальної власності.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 8 Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності.	10	2	4			4	10					10
Тема 9 Способи реалізації прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності	10	2	2			6	10					10
Тема 10 Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.	10	2	4			4	10	1				9
Всього за розділом 1	**94**	**20**	**30**			**44**	**109**	**6**	**4**			**99**
Розділ 2. Особлива частина												
Тема 11 Виключні суб'єктивні права на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності	9	2	2			5	10					10
Тема 12 Система договорів щодо розпоряджання майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.	10	2	2			6	10	1				9
Тема 13 Комерціалізація	10	2	2			6	5					5

об'єктів права інтелектуальної власності.												
Тема 14. Особливості захисту прав інтелектуальної власності.	9	2	4			3	5	1				4
Тема 15 Альтернативні способи урегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності.	9	2	4			3	5					5
Тема 16. Особливі випадки охорони окремих нових об'єктів права інтелектуальної власності	7	2	2			3	6					6
Всього за розділом 2	**56**	**12**	**18**			**26**	**41**	**2**				**39**
Усього годин	**150**	**32**	**48**			**70**	**150**	**8**	**4**			**138**

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Тема 1.Поняття права інтелектуальної власності.	2	1
2	Тема 2. Джерела правового регулювання права інтелектуальної власності.	4	1
3	Тема 3. Поняття й види об'єктів права інтелектуальної власності.	2	
4	Тема 4 Поняття і види суб'єктів права інтелектуальної власності	4	
5	Тема 5. Авторське право як інститут права інтелектуальної власності.	2	1
6	Тема 6. Суміжне право як інститут права інтелектуальної власності.	4	
7	Тема 7. Право промислової власності як інститут права інтелектуальної власності.	2	1
8	Тема 8 Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності.	4	
9	Тема 9 Способи реалізації прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності	2	
10	Тема 10 Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.	4	
11	Тема 11 Виключні суб'єктивні права на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності	2	
12	Тема 12 Система договорів щодо розпоряджання майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.	2	
13	Тема 13 Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.	2	
14	Тема 14. Особливості захисту прав інтелектуальної власності.	4	
15	Тема 15 Альтернативні способи урегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності.	4	
16	Тема 16. Особливі випадки охорони окремих нових об'єктів	2	

	права інтелектуальної власності		
	Разом	**48**	**4**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Тема 1. Поняття права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою)	5	10
2	Тема 2. Джерела правового регулювання права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою)	3	10
3	Тема 3. Поняття й види об'єктів права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою та вирішення задач)	5	10
4	Тема 4 Поняття і види суб'єктів права інтелектуальної власності (опрацювання додаткової літератури за темою та вирішення задач)	3	10
5	Тема 5. Авторське право як інститут права інтелектуальної власності. (вирішення задач)	5	10
6	Тема 6. Суміжне право як інститут права інтелектуальної власності. (вирішення задач)	3	10
7	Тема 7. Право промислової власності як інститут права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою)	6	10
8	Тема 8. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою)	4	10
9	Тема 9 Способи реалізації прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів і послуг як інститут права інтелектуальної власності (опрацювання додаткової літератури за темою)	6	10
10	Тема 10. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності. (вирішення задач)	4	9
11	Тема 11 Виключні суб'єктивні права на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності (опрацювання додаткової літератури за темою)	5	10
12	Тема 12. Система договорів щодо розпоряджання майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою)	6	9
13	Тема 13 Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності. (опрацювання додаткової літератури за темою)	6	5
14	Тема 14. Особливості захисту прав інтелектуальної власності. Особливі випадки охорони окремих нових об'єктів права інтелектуальної власності(опрацювання додаткової літератури за темою)	3	4

15	Тема 15 Альтернативні способи урегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності.(опрацювання додаткової літератури)	3	5
16	Тема 16. Особливі випадки охорони окремих нових об'єктів права інтелектуальної власності (опрацювання додаткової літератури)	3	6
	Разом	**70**	**138**

6. Індивідуальні завдання

Робочим планом та робочою програмою не передбачені.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Право інтелектуальної власності» застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;

2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);

3. практичні – формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

Крім того, за рівнем самостійної розумової діяльності застосовуються методи:

- проблемного викладу;
- частково-пошуковий метод;
- дослідницький метод.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та умінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, поточне тестування);

-контрольна робота (проводиться у вигляді письмових завдань)

- підсумковий контроль (екзамен).

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквіуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо.

Контрольна робота з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Семестровий екзамен - форма підсумкового контролю з окремої навчальної дисципліни за семестр, що

спрямована на перевірку засвоєння теоретичного та практичного матеріалу.

Студента допускають до складання семестрового підсумкового контролю за умови набрання ним мінімум 10 балів. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання, які виносяться на складання поточного та підсумкового контролю

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Творчість як основний критерій виключних прав.
3. Непорушність права інтелектуальної власності
4. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
5. Підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності.
6. Закони як джерело права інтелектуальної власності.
7. Джерела права інтелектуальної власності.
8. Міжнародні правові акти у сфері інтелектуальної власності.
9. Міжнародні договори у сфері авторського права і суміжних прав.
10. Міжнародні договори у сфері промислової власності.
11. Види об’єктів права інтелектуальної власності.
12. Використання об’єкта інтелектуальної власності.
13. Умови правомірного використання об’єкта інтелектуальної власності.
14. Суб’єкти права інтелектуальної власності.
15. Поняття і ознаки авторського права.
16. Суб’єкти авторського права.
17. Об’єкти авторського права.
18. Особисті немайнові і виключні майнові права суб’єктів авторського права.
19. Поняття і ознаки інституту суміжних прав.
20. Суб’єкти інституту суміжних прав.
21. Об’єкти інституту суміжних прав.
22. Особисті немайнові і виключні майнові права суб’єктів суміжних прав.
23. Об’єктивне патентне право: поняття, загальна характеристика, джерела.
24. Об’єкти патентного права: поняття, види, умови правової охорони.
25. Умови патентоздатності винаходу та корисної моделі.
26. Поняття промислового зразка та умови його патентоздатності.
27. Об’єктивне патентне право: поняття, загальна характеристика, джерела.
28. Суб’єкти патентного права.
29. Допоміжні суб’єкти патентного права.
30. Патент: поняття, види та порядок отримання.
31. Розгляд та експертиза заявки на видачу патенту.
32. Право інтелектуальної власність на комерційне (фірмове) найменування.
33. Порядок одержання свідоцтва на торговельну марку.
34. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку.
35. Дострокове припинення чинності виключних прав на торговельну марку за ініціативою їх суб’єкта.
36. Перетворення торговельної марки на загальновживане позначення.
37. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення: загальна характеристика.
38. Порядок реєстрації права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
39. Підстави для відмови надання правової охорони географічному зазначенню.
40. Інтелектуальна власність на комерційне (фірмове) найменування.

41. Порядок одержання свідоцтва на торговельну марку.

42. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку.

43. Інтелектуальна власність на географічне зазначення.

44. Порядок реєстрації права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

45. Загальна характеристика законодавства про сорти рослин та породи тварин та використовуваних у ньому понять.

46. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин.

47. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин та породу тварин.

48. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

49. Похідні суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

50. Загальна характеристика законодавства про сорти рослин та породи тварин.

51. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин.

52. Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникових виробів

53. Право на використання сорту рослин чи породу тварин без відповідного добровільного дозволу право володільця.

54. Особи, яким належать майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин

55. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин

56. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію

57. Примусова ліцензія як спосіб примусового передання виключних майнових прав на сорт рослин, породу тварин.

58. Види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності (поняття, загальна характеристику)

59. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності.

60. Ліцензійний договір.

61. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

62. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

63. Види цивільно-правової відповідальності за порушення інтелектуальних прав.

64. Право на захист порушених прав інтелектуальної власності.

65. Способи судового захисту прав інтелектуальної власності (загальна характеристика)

66. Визнання права як вид судового захисту прав інтелектуальної власності.

67. Відновлення становища, яке існувало до порушення як вид судового захисту прав інтелектуальної власності.

68. Припинення дії, яка порушує право як вид судового захисту прав інтелектуальної власності.

69. Запобіжні заходи . способи забезпечення позову з захисту прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

70. Відшкодування моральної та майнової шкоди у спорах з порушення прав інтелектуальної власності.

71. Особливості судової практики з питань захисту права інтелектуальної власності на об'єкти авторського права

72. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за екзамен – 40.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях ∑40 = 40:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \text{ X 8 (вісім)}$$

Примітка:
∑40 – сума максимальної кількості балів
∑1 – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.
∑2 – кількість семінарських занять протягом семестру.
8 – коефіцієнт

Контрольна робота – 20 балів.

Поточний контроль	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
Т1 –Т16				
∑40	20	60	40	100

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів, але в межах максимальної загальної суми балів – 100.

Для допуску до складання екзамену здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних робіт

Контрольні та екзаменаційні роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з 20 тестових завдань, екзаменаційна робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має п'ять варіантів відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	не задовільно

10. Рекомендована література

Основна література

Правові акти:

1. Про правову охорону промислових зразків: Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС від 13 жовтня 1998 р. № 98/71/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a88

2. Про промислові зразки Спільноти: Регламент Ради ЄС від 12 грудня 2001 р. № 6/2002. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_031/stru

3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 3792-XXII. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/3792-12

4. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються авторського права на твір : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1756. URL : https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/1756-2001-%D0%BF

5. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав : Закон України від 15.05.2018. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19

6. Про кінематограф : Закон України від 01.12.2022. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19

7. Закон України «Про племінну справу у тваринництві» № 3691- XII від 09.12.2012. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 2. ст. 7. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3691-12

8. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин № 3116-XII від 09.12.2012. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 21. ст. 218. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3116-12

9. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 23.12.93 URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3689-12/print1218034688041545

10. Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=z0276-95

Підручники, навчальні посібники

1. Афанасьєва К. О. Авторське право: практ. посіб. К.: Атіка, 2006. 224 с.

2. Верба І.І., Коваль В.О. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник ; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ«КПІ», 2013. 262 с.

3. Галянтич М. К. Промислова власність: правові засоби охорони та захисту. К.: Акад. правових наук України. НДІ приватного права та підприємництва, 2003. 256 с.

4. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посіб.: 2-е вид. , перероб. і доп. К.: ЦНЛ, 2006. 278 с.

5. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування : практ.посіб. К., 2007. 448 с.

6. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник. М. В. Вачевський, В. Г. Кремень, В. М. Мадзігон та ін. К.: Професіонал, 2005. 448с.

7. Кириченко І. А. Судова експертиза: охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності : навч. посіб. К.: ЗАТ «Ін-т. інтелект.власності», 2003. 144 с.

8. Кубах А.І. Право інтелектуальної власності: навч. посібник. Х.: ХНАМГ, 2008. 149 с.

9. Мікульонок І. О. Інтелектуальна власність: навч. посіб.І. О. Мікульонок. 3-тє вид., переробл. і допов. К. : НТУУ«КПІ», 2012. 238 с. 228.

10. Мельник О. М. Правова охорона знаків для товарів і послуг в Україні: цивільно-правовий аспект. Ірпінь, 2001. 135 с.

11. Мельник О. М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в України. Х., 2002. 362 с.

12. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні; О.А. Підопригора, О.Д. Святоцький (заг. ред.) К.: ІнЮре, 2003. 236 с.

13. Пастухов О. М. Авторське право в Інтернеті. К.: Школа, 2004. 144 с.

14. Право інтелектуальної власності: Акад. курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів; О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.

15. Право інтелектуальної власності ; О. А. Підопригора, О. Д. Святоцький. 2-ге вид. К.: ІнЮре, 2004. С. 670.

16. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України; за ред. Ю. М. Капіци; Кол.авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В.П. Воробйов та ін. К.: Слово, 2006. 1104 с.

17. Право інтелектуальної власності: науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України ; за заг. ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В.О. Жарова. К.: Парламент, 2006. 432 с.

18. Цибульов П. М., Чеботарьов В. П., Зінов В. Г., Суіні Ю. Управління інтелектуальною власністю : монографія. К., 2005. 448 с.

19. Право інтелектуальної власності: підручник О.І. Харитонова, Є.О. Харитонов, Т.С Ківалова, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін.] за заг. ред. О.І. Харитонової. 3-тє вид., стереотип. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 540 с.

20. Право інтелектуальної власності: підручник/ А. В. Аксютіна, Л. В. Межевська, О. В. Нестерцова-Собакарь та ін. ; за заг. ред. Т. В. Ярошевської.- Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. 336 с.

21. Права інтелектуальної власності та їх захист : навчально-метод. посібник для здобувачів вищої освіти галузі знань 08 «Право» спец. [Електронне видання] / О. І.Харитонова, Г. О. Ульянова С. В. Мазуренко, А. В. Кирилюк, Н. П. Бааджи, Л. І Галупова, І. В. Мартинюк. Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». Одеса : Видавництво "Юридика". 2024. 121 с.

22. Право інтелектуальної власності : підручник / О. С. Юнін, К. Р. Резворович, М. П. Юніна та ін. Дніпро : ДДУВС. 2025. 148 с.

Допоміжна література

1. Демченко Т. С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз) : монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 184 с.

2. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії та практики: зб. наук.ст. / Ю. С. Шемшученко, Ю. Л. Бошицький (заг. ред.). К.: Ін-т. держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 424 с.

3. Крайнев П. Інтелектуальна економіка. Управління промисловою власністю. К.: ІнЮре, 2004. 448 с.

4. Пастухов О. М. Авторське право в Інтернеті. К.: Школа, 2004. 144 с.

5. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності (авторсько-правовий аспект) : монографія. Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 368 с.

6. Музика Т.О. Оригінальність твору як оціночне поняття за чинним законодавством України про авторське право та з урахуванням сучасної інформаційної етики. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2023. №5. С. 22-25.URL:http://apnl.dnu.in.ua/5_2023/6.pdf

7. Ходош А.В., Переверзєва О.С. Характеристика режиму правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, у міжнародному приватному праві. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2024. № 4. С.227-231. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2024/54.pdf

8. Волощенко О. М. До питання проблем захисту виключних майнових прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2021. № 2. С. 25–30. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2021/7.pdf.

9. Волощенко О. М. Деякі аспекти комерціалізації об'єктів авторського права через призму цифрового мистецтва. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 84–86. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2023/17.pdf.

10. Волощенко О. М. Закон України «Про авторське право і суміжні права»: аналітика новелізованих положень. *Вісник Харківського національного університету імені. В.Н. Каразіна.* 2022. № 34. С. 75–80. URL: https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/21279.

11. Волощенко, О. (2025). Удосконалення способів захисту права інтелектуальної власності у розрізі практики Європейського суду з прав людини. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.* Серія «Право», (39), 170–176. URL: https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-39-16

12. Волощенко О.М. Охорона об'єктів права промислової власності в умовах воєнного стану: аналітика оновленого законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2026. № 4. С.42-45. URL: https://lsej.org.ua/4_2026/9.pdf

13. Тарасенко Л.Л. Право особливого роду (sui generis) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. Створення, охорона, захист і

комерціалізація об’єктів права інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. із міжнар. участю, присвяч. Міжнар. дню інтелект. власності. (м. Київ, 26 квітня 2023 р.): ел. збірник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. С. 304–310.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Електронно-цифрова бібліотека Європейського патентного відомства http://www.ep.espasenet.com або http://www.european-patent-office.org.
2. Сайт Верховної Ради України www.zakon1.rada.gov.ua.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
4. Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки http://lucl.lucl.kiev.ua
5. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна http://www.univer.kharkov.ua
6. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка http://korolenko.kharkov.com